

Παράγοντες κινδύνου και προστατευτικοί παράγοντες για τη χρήση ουσιών στους εφήβους.

Καραμπίνου Κυριακή
Ρουσάλη Θωμαΐς
Χατζή Γεωργία
Χριστάκη Ελένη

Ορισμός

- **Παράγοντες κινδύνου:**
Παράγοντες που αυξάνουν την πιθανότητα χρήσης ναρκωτικών ουσιών.
- **Προστατευτικοί παράγοντες :**
Παράγοντες που μειώνουν την πιθανότητα κατάχρησης ουσιών.

Παράγοντες κινδύνου I

Γενικοί παράγοντες :

- Νόμοι και κανόνες που λειτουργούν υπέρ της κατάχρησης ουσιών.
- Διαθεσιμότητα.
- Ακραία οικονομική στέρηση.
- Αποδιοργάνωση των γειτονιών.

Προσωπικοί και διαπροσωπικοί παράγοντες :

- Φυσικοί παράγοντες (κληρονομικότητα)
- Συμπεριφορά - στάση της οικογένειας στο αλκοόλ και τις ουσίες.
- Φτωχές και ασυνεπείς πρακτικές διαχείρισης στην οικογένεια.

Παράγοντες κινδύνου II

συνέχεια ...

- Πρώιμες και εμμένουσες προβληματικές συμπεριφορές.
- Ακαδημαϊκή αποτυχία.
- Χαμηλός βαθμός δέσμευσης με το σχολείο.
- Απόρριψη από τους συνομηλίκους στην Α'βάθμια βαθμίδα εκπαίδευσης.
- Συναναστροφή με συνομηλίκους που κάνουν χρήση ουσιών.
- Οικογενειακές συγκρούσεις.
- Χαμηλοί δεσμοί με την οικογένεια.
- Αποξένωση (βασική αξία κοινωνίας, χαμηλά επίπεδα θρησκοληψίας) και επαναστατικότητα.

Hawkins et al, 1992

Συσχέτιση παραγόντων

Η **επιθετική ανεξέλεγκτη συμπεριφορά** (σε παιδιά πολύ μικρής ηλικίας) μπορεί να οδηγήσει σε επιπρόσθετους κινδύνους όταν το παιδί θα ξεκινήσει το σχολείο αν δεν υπάρξει η κατάλληλη αντιμετώπιση από τους γονείς.

Η **επιθετική συμπεριφορά στο σχολείο** μπορεί να οδηγήσει στην **απόρριψη από τους συνομηλίκους, την τιμωρία από τους δασκάλους, και την ακαδημαϊκή αποτυχία**. Αυτοί οι κίνδυνοι μπορούν να οδηγήσουν στις πιο άμεσες συμπεριφορές που θέτουν σε κίνδυνο για κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών : όπως η **εγκατάλειψη του σχολείου και η συναναστροφή με συνομηλίκους που κάνουν χρήση**.

Παράγοντες κινδύνου III

- Ηλικία
- Φύλο
- Έθνος
- Πολιτισμός
- Μεταβατικά Στάδια
- Προσωπικότητα -τρωτότητα
- Περιβάλλον ενός προσώπου
- Μορφές κατάχρησης ουσιών
- Αριθμός και τύπος παραγόντων

Παράγοντες κινδύνου IV

- Πρώιμη έναρξη της χρήσης ουσιών.
- Εσφαλμένες εκτιμήσεις της έκτασης και της αποδοχής των συμπεριφορών κατάχρησης ουσιών στο σχολείο, από τους συνομηλίκους και τα κοινοτικά περιβάλλοντα.
- Στάσεις υπέρ της χρήσης ουσιών - απόρριψη των συμβατικών κανόνων χρήσης ναρκωτικών ουσιών.

Παράγοντες κινδύνου V

- Διαταραχές συννοσηρότητας
(περιγράφουν μια κατάσταση κατά την οποία οι άνθρωποι έχουν συγχρόνως προβλήματα χρήσης ουσιών και ψυχικής υγείας)

Οι πιο συχνοί συνδυασμοί είναι:

Χρήση ουσιών + αγχώδης διαταραχή

Χρήση ουσιών + διαταραχή διάθεσης

Ψυχική υγεία-Χρήση ουσιών

- Η χρήση ουσιών μπορεί να επιδεινώσει τα προβλήματα ΨΥ. (Άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας κάνουν χρήση ουσιών για να νιώσουν καλύτερα)
- Η χρήση ουσιών μπορεί να «μιμηθεί» τα συμπτώματα των προβλημάτων της ψυχικής υγείας όπως κατάθλιψη, άγχος, παρορμητικότητα ή ψευδαισθήσεις.
- Βιολογικοί παράγοντες μπορεί να οδηγήσουν στη χρήση ουσιών και στα προβλήματα ψυχικής υγείας.

Χαρακτηριστικά παραγόντων κινδύνου

- Είναι **σταθεροί στο χρόνο** παρά την ενδεχόμενη αλλαγή των κανόνων.
- Κάθε ένας έχει άλλη **βαρύτητα** σε κάθε περίοδο της ανάπτυξης ενός παιδιού.
- Όσο **περισσότεροι** είναι παρόντες, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος για χρήση ουσιών.

Hawkins J.D. et al, 1992

Προστατευτικοί παράγοντες I

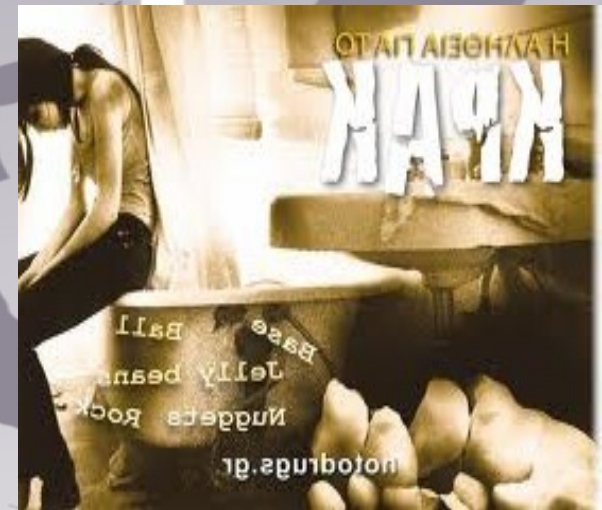
Σε γενικές γραμμές χωρίζονται σε 5 τομείς:

- Άτομο
- Οικογένεια
- Συνομήλικοι (Peer)
- Σχολικό Περιβάλλον
- Κοινότητα

Προστατευτικοί παράγοντες II

Συγκεκριμένα

- Έλεγχος των παρορμήσεων
- Γονικός Έλεγχος
- Ακαδημαϊκές Αρμοδιότητες/ Υποχρεώσεις
- Πολιτικές για τη χρήση ουσιών
- Ισχυρή Προσκόλληση στην Γειτονιά (ισχυροί δεσμοί-δραστηριότητες)

Προστατευτικοί παράγοντες III

Μέσα στην Οικογένεια:

- Ισχυρός δεσμός μεταξύ παιδιών και οικογενειών τους
- Συμμετοχή των γονέων στη ζωή του παιδιού
- Υποστηρικτική ανατροφή των παιδιών που ανταποκρίνεται στις οικονομικές , συναισθηματικές , νοητικές και κοινωνικές ανάγκες
- Σαφή όρια και σταθερή επιβολή της πειθαρχίας

Προστατευτικοί Παράγοντες IV

Έξω από την Οικογένεια:

- Γονικός έλεγχος για την κοινωνική συμπεριφορά (κατάλληλος για την κάθε ηλικία)
- Επιτυχία σε ακαδημαϊκές επιδόσεις και συμμετοχή σε εξωσχολικές δραστηριότητες
- Ισχυροί δεσμοί με «προκοινωνικοποιητικούς φορείς» όπως σχολεία και θρησκευτικούς θεσμούς/ οργανώσεις
- Αποδοχή των συμβατικών κανόνων κατά των ουσιών

Έναρξη- Εξέλιξη I

- Ηλικία έναρξης :12-13 έτη (καπνός, οινόπνευμα, εισπνεόμενα, μαριχουάνα).
- Μαριχουάνα και έπειτα άλλα παράνομα ναρκωτικά, συνεχίζοντας την κατάχρησή του καπνού και οινόπνεύματος.
Η εξέλιξη της πορείας εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα ουσιών εντός γειτονιάς, τις δημογραφικές ομάδες, και άλλα χαρακτηριστικά του πληθυσμού χρηστών.
- Γενικά οι παράγοντες κατάχρησης συνδέεται με τα επίπεδα κοινωνικής αποδοκμασίας, αντιληπτού κινδύνου, και της διαθεσιμότητας των ουσιών στην κοινότητα.

Έναρξη- Εξέλιξη II

- **Γιατί τα άτομα αναμειγνύονται αρχικά με τις ουσίες και κλιμακώνουν έπειτα την κατάχρηση;**
 1. Μια εξήγηση είναι μια βιολογική αιτία, όπως η κατοχή οικογενειακού ιστορικού της κατάχρησης ναρκωτικών ή οινοπνεύματος, η οποία μπορεί γενετικά να προδιαθέσει ένα πρόσωπο στην κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών.
 2. Μια άλλη εξήγηση είναι ότι η έναρξη χρήσης ναρκωτικών μπορεί να οδηγήσει σε συσχέτιση με περισσότερους συνομήλικους χρήστες που, στη συνέχεια, εκθέτει το άτομο σε άλλες ουσίες. Πράγματι, πολλοί παράγοντες μπορούν να περιληφθούν.

Έναρξη- Εξέλιξη III

- Οι διαφορετικοί παράγοντες έναρξης ουσιών έχει φανεί ότι επηρεάζονται από το φύλο, τη φυλή ή το έθνος, και τη γεωγραφική θέση.
- Η αρχική κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών μπορεί επίσης να επηρεαστεί από το που τα ναρκωτικά προσφέρονται, όπως τα πάρκα, οι δρόμοι, τα σχολεία, τα σπίτια, ή τα parties .
- Επιπλέον, τα ναρκωτικά μπορούν να προσφερθούν από διάφορους ανθρώπους συμπεριλαμβανομένων, παραδείγματος χάριν, των αδερφών, των φίλων, ή ακόμα και των γονέων.

Έναρξη- Εξέλιξη IV

- Υπάρχουν προστατευτικοί παράγοντες που μπορούν να καταστείλουν την κλιμάκωση στην κατάχρηση ουσιών. Αυτοί οι παράγοντες περιλαμβάνουν τον **αυτοέλεγχο, η προστατευτική οικογενειακή δομή, προσωπικότητα, και οι περιβαλλοντικές μεταβλητές** μπορούν να μειώσουν τον αντίκτυπο των σοβαρών κινδύνων κατάχρησης ναρκωτικών ουσιών.

Εφαρμογή προληπτικών προγραμμάτων I

Τα προγράμματα πρόληψης πρέπει να :

- **ενισχύουν τους προστατευτικούς** παράγοντες και να **αντιστρέφουν ή να μειώσουν τους παράγοντες κινδύνου**
- εξετάσουν όλες τις **μορφές κατάχρησης ναρκωτικών ουσιών**
- εξετάσουν τον **τύπο προβλημάτων κατάχρησης ναρκωτικών ουσιών** στη τοπική κοινότητα
- προσαρμόσουν στους κινδύνους που απευθύνονται σε **συγκεκριμένα χαρακτηριστικά πληθυσμών**, όπως η ηλικία, το φύλο, και το έθνος

Εφαρμογή προληπτικών προγραμμάτων

II

Τα προγράμματα πρόληψης πρέπει να :

- είναι **μακροπρόθεσμα** με επαναλαμβανόμενες παρεμβάσεις
- περιλάβουν την κατάρτιση εκπαιδευτικών στις **καλές πρακτικές διαχείρισης τάξεων**
- υιοθετούν τις **διαδραστικές τεχνικές** ώστε να είναι αποτελεσματικότερα
- να είναι **οικονομικώς αποδοτικά** (βασισμένα στην έρευνα)
- **συνδυάζουν** δύο ή περισσότερα αποτελεσματικά (κοινωνικά) προγράμματα, όπως τα βασισμένα στην οικογένεια και τα σχολεία προγράμματα, ώστε να είναι αποτελεσματικότερα από ένα ενιαίο πρόγραμμα μεμονωμένο

Εφαρμογή προληπτικών προγραμμάτων III

Τα προγράμματα πρόληψης πρέπει να :

- εφαρμόζονται σε **περιόδους μετάβασης** που θεωρούνται κρίσιμες (κοινοτικά)
- Εφαρμόζονται και να στοχεύουν σε **πολλαπλά πλαίσια** (κοινοτικά)
- **ενισχύσουν τους οικογενειακούς δεσμούς** και τις σχέσεις και να περιλάβουν τις **γονικές δεξιότητες** (οικογένεια)
- διαφοροποιούνται ανάλογα με την **βαθμίδα εκπαίδευσης** των παιδιών-νέων

The image features a light purple background with a decorative teal and green wavy border at the top. In the center, the Greek phrase "Ευχαριστούμε πολύ" is written in a bold, dark purple, italicized font. The background is filled with silhouettes of four people in various dynamic dance poses. At the bottom, there is a silhouette of a grassy field with several butterflies scattered across it. The overall composition is artistic and celebratory.

Ευχαριστούμε πολύ